

MOST VAGY---SOHA?

Írta: BÁCSKAI

Eppen egy esztendeje száz bushel rozsda-rágt a No 5-re hagyott búzát fuvaroztam be négy lóval a legészakibb saskatchewanai vasutvonal weldoni elevátorába.

Hogy mit jelent ez a teljes napot igénylő expedíció harminc fokos hidegben, csontfagyasztó szélviharban, meredek szakadékokon, összefagyott jégtáblákkal borított folyókon hóval befuvott nyaktörő utakon keresztül: azt nem kell bővebben fejtegetnem azok előtt, akik a könyörtelen kanadai télben nehéz munkával keresik meg a mindennapit.

Most pedig ezekhez a magyar testvéreimhez akarok szólani, mert hiszen belőlük áll a kanadai magyarság nagy többsége és bennük van a mi bizodalunk. Amint mindenütt az őstermelő, tehát a gazda, erdő- és bányamunkás, valamint az iparos elem az, amelynek verejtékére, és képességeire támaszkodik valamely állam jóléte és kultúrája, éppenny egy társadalmi vagy emberbaráti szervezet életképessége értéke és jövője legnagyobb részben attól függ, hogy milyen sejtkekből épült fel.

Mindez pedig azért jut most eszembe, mert éppen egy éve annak, hogy mint egyszerű farmer nemcsak búzát szállítottam azon a napon a „városba”, hanem egy írást adtam fel a Kanadai Magyar Újság címére, amelyben a szétszórta és elhagyott sok ezer magyar nevében küldtem üzenetet a Kanadai Magyar Szövetség alakuló nagygyűlésének a végekről.

Senki se kért, buzdított vagy hatalmazott fel erre, de én, mint a két kezem robotjából élő és a nagyobb magyar telepektől távol lakó kanadák magyarok egyike, úgy éreztem, hogy ha a mostoha körülmények folytán delegátusokat nem is küldhetünk, de lélekben képviselgetni kell magunkat az általunk ideálisnak képzelt szövetségi eszme testét öltő első gyűlésén.

Igenis éreztük egy olyan magyar Szövetség hiányát és szükségét, amely még a legkisebb magyar telepén is felállított osztálya révén istápolni tudja a magára hagyott magyart minden olyan bajában, ami nem tartozik a magyar hivatalos képviseltek, egyházak, vagy a közlekedési társaságok ügykörébe.

Ezért üzentük a kanadai végeken küzdők, hogy „csatlakozunk!”

A Szövetség azonban egy éves múltja folyamán egyesek dicsőretet érdemlő fáradozása ellenére sem tudta beváltani a hozzá fűzött reményeket, — legalábbis a segítségében bizó magyarok szempontjából. Ne kutassuk ennek a szomorú tünetnek az okait, hiszen ezért nemcsak az alapító gyűléssel kapcsolatban történtek, nemcsak az azóta végigkínálódott cél és energia nélküli tengődés, nemcsak egyes megválasztott vezetőkkel megessett kalamitások és azoknak kitergetése, — hanem több régi, nagy magyar telep passzív állásfoglalása egyaránt felelős, hiszen csakis úgy képzelhető el egy reális alappal bíró Szövetség, ha a kanadai magyarság minden komoly eleme tevékenyen vesz részt a mozgalomban, hogy ezáltal a puccsoknak elejét vegye és a kilengéseket megakadályozza.

De ne bántsuk a múltat, hanem igenis vessünk számot a jelenre.

Az a nagy kérdés, hogy megérett-e a magyarság tényleg arra, hogy jogos vagy beképzelt vallási féltékenységeken felülemelkedve és az üzleti érdekek könyörtelen keresztülhajtásolását az irodák falai közé szorítva meg tudja-e állni helyét a kanadai társadalomban ugyanazon a fokon mint a velünk egyenlő számban levő más nemzetiségek, azaz: tud-e nemcsak alapítani, de életképes és a magyarság minden rétegének javára működő Szövetséget fenntartani?

Mert hogy egy ilyen önzetlenül munkálkodó szervezetre a kanadai magyarságnak nagy szüksége volna, az ma talán még világosabb, mint eddig bármikor. Nap-nap után vetődnek fel olyan problémák, amelyek megoldásánál vagy — sajnos — áthidalhatatlanságánál joggal sóhajt fel a kanadai magyar: ha nekünk egy JÓ Szövetségünk VOLNA.

Hogy mást ne is említsünk, ugyan ki törődik a megszállott területekről Kanadában szakadt honfitársaink bajával, akik a hivatalos magyar intézmények segítségét nem vehetik igénybe? Ki ad támogatást azoknak a szerencsétleneknek, akik a kedvezőtlen gazdasági és időjárási viszonyok következtében még a száraz kenyeret sem tudják megvenni maguknak? Sokszor előfordul, hogy a városban tengődő munkanélküli tudna valahol a vidéken elhelyezkedést találni, de ugyan ki ad neki kölcsön annyit, hogy odautazhassék?

Mindezt lehetetlen keresztülvinni — fogják mondani egyesek — a valójában azonban mindez meg van oldva ott, ahol nem személyeskedés, széthuzás, szórászhasogatás, hanem megértés, jóakarát és együttműködés szellemé hatja át a szervezetet. Ezt bizonyítja például a németek segélyegylete, a „Deutsches Hilfsverein” áldásos működése is, amely nagyrészt megvalósította már mindazt, amiről mi még csak álmodozunk vagy vitatkozunk.

Ott van azután a betegsegélyzési és életbiztosítási kérdés, amelynek fontosságát mindenki elismeri, mert az átfoghatatlan pusztaságokon vándorló magyar sehova se tud becsatlakozni, s hányat ér baleset betegség! Viszont az eddig ismertettekből még senki sem tudott meg valami sokat a Szövetség biztosítási rendszerének részleteiből.

Már pedig a kanadai magyarság megunta a sötétben való tapogatódzást és elégszer megszenvedett már a bizonytalanságot.

Elettől lüktető program, annak kivételre való készsége nyílt kártyák és — amit már annyiszor hangoztattunk — EGYEDÜL az összmagyarság égető problémáinak szemelött tartása teremtheti újjá a Szövetséget, illetőleg mentheti meg magát az uszmét az enyészettől.

Habár ma nem szállított búzát csontfagyott saskatchewanai utakon, a szivem mégis ott maradt azok között a nagy Dominum láthatatlan és megközelíthetetlen zugába szerteszét szórta magyarok között, akik a tundrák északi mezők világától elrugaskodott vidékeken építik vagy javítják a pályatestet, irtják a fát, vagy turják a vén földet. Úgy érzem, hogy ismeretlenül is — azok a magyarok állanak hozzám legközelebb, akik legelhatagottabbak ebben a nagy idegenségben. Akik az ezertavú Ke-

let vagy a sziklás British Columbia örengeteiben vágják a fenyőszálat, avagy eldugott kis bányaplézek füstös tárnáinak fenekén csákhányozzák az ércet vagy a fekete gyémántot. Akiknek ma itt, holnap ott van az otthonuk, mert kergeti őket a munkanélküliség kétségbeesítő réme vagy a hazájavesztettek üldöző nyughatalanság szelleme.

Ezeknek a nevében kérem a második szövetségi nagygyűlés szavazóit most is ugyanugy, mint egy esztendővel ezelőtt, hogy ne feledkezzenek meg azokról, akiknek képviselői nem jelenhetnek meg és vallási, politikai, egyéni és üzleti szempontokon felülemelkedve olyan férfiak kezébe tegyék a le a Kanadai Magyar Szövetség sorsát, akiknek élete és az összmagyarság érdekében kifejtett eddigi és ezután remélhető munkássága biztosítani fogja az igazi Szövetség jövőjét az arra valóban rászoruló magyarok bajainak orvoslását.

Rothermere lord a nyáron meglátogatja Kanadát

LONDONBAN ÉS BUDAPESTEN GYÖNYÖRŰEN FOGADTÁK AZ ELSŐ KANADAI MAGYAR TÁRSASUTAZÁS RÉSZTVEVŐIT — EGÉSZ MAGYARORSZÁG HALÁVAL BESZÉL A KANADAI MAGYAROKRÓL —

Most, hogy karácsony másnapján a kályha mellé ülök, hogy megírjam, hogyan folyt le a mi utazásunk, mit láttunk, mi minden is mentünk keresztül és képelemben megegyeszer végigfutom a nagy utat Winnipeg-től Budapestig, a százféle emlék, mozzanat kedves, meleg képpé alakul előttem és örömmel szövegem le magamban, hogy a kanadai magyarok első társasutazása igazán nagyon szépen sikerült.

Az volt a lényeg ebben az utban, hogy a kanadai magyarságnak ez volt az első bemutatkozása — hogy úgy mondjam — hivatalosan — itt, a szülőhazában és még egy másik, általános magyar szempontból igen nagy fontosságú városban: az angol birodalom fővárosában, Londonban.

NAGYSZERŰ TENGERI ÚT

A tengeri útunk egészen kivételesen szép volt. A téli hónapokat a lehető legrosszabb időszaknak nyilvánítja a hajózási krónika, ilyenkor szokott a leg-rakoncatlanabb lenni a tenger, ebben az évszakban dől a legtöbb vihar és nekünk elejétől fogva végig — jóformán tükör-sima vizünk volt, ugyhogylég-többször azt sem tudtuk, hogy nem a szárazföldön járunk — o-

lyan csendesen és simán haladt velünk a hatalmas és minden kényelemmel berendezett úszópalota, ughyhogya mi csoportunk mindenféle tengeri betegeskedés nélkül uszta meg a nagy vállalkozást, pedig a „Baltic” már vagy husz estendeje járja az óceánokat.

Gyönyörű napsütés, egészen tavaszi időnk volt egészen addig, amíg csak az ir partokhoz nem értünk — ughyhogya kabát nélkül sétálgattunk a fedélzeten. Az ellátás — elhelyezés, élelmezés, kitünő volt és a társaság valóban nagy figyelemmel gondoskodott a kis magyar csoportról véges-végig.

Liverpoolba december 19-én este érkezünk meg és jóformán közvetlenül a hajó mellett már várt is ránk a londoni gyorsvontat, amellyel néhány óra alatt meg is érkezünk.

Már a tengeri út közepétáján a hajóra kaptuk Rothermere lord rádióüzenetét, hogy szíves örömmel vár bennünket Londonba való megérkezésünk után Magyarországra hatalmas angol barátságja.

Igy is lett. Londonban már várt bennünket az értesítés, hogy a lord megérkezésünk napján ebédre hív bennünket saját lakására, az előkelő Claridge szállodába.

A kanadai magyar nép legnagyobb része ószintén vágyik egy eredményeket felmutatni tudó szervezőt után, amint azt a szerkesztőségbe érkezett levelekből is látjuk. A Szövetség ügye azonban attól függ, hogy vajon elküldi-e minden számottevő nyugati és keleti magyar egyház és telep képviselőit a nagygyűlésre, hogy a vélemények meghallgatása után egy olyan szervezetre volna alakítható, amely anélkül, hogy bárkinek a dolgába avatkoznék, segíteni tudjon ott ahol arra szükség van.

Ezekután attól függ tehát a Szövetség és egyúttal a bajok orvoslásának kérdése és a kanadai magyarság hírneve nemkévésbé a tagok egy és az alapítók tíz dollárjának sorsa, hogy le tud-e ülni Kelet és Nyugat, katolikus és protestáns, egyik és másik érdekeltég a szövetségi nagygyűlés zöld asztalához békülékeny jóakarattal, megegyezési szándékkal és tettekre szel elhatározással, most vagy — soha!

MAGYAROK KÜLDÖTTSEGE

A MAGYAROK NAGY

LORDJANÁL

Küldöttséggel képviseltük a lord előtt Kanada magyarságát. Valamennyien ünneplő ruhába öltözködünk, rendbehoztuk magunkat és dobogó szívvvel lépünk be a liftbe, amely a lord emeletére vitt fel bennünket.

Dezső néni egy hatalmas rózsakból és székfűkből összeállított piros-fehér-zöld csokrot szorongatott. Az előszobában Mr. Ernest Outhwaite, Rothermere lord főtitkára és személyes bizalmasa fogadott bennünket és alig, hogy néhány percig beszélgettünk, már meg is jelent köztünk Magyarország nagy barátja,

LORD ROTHERMERE!

közvetlenül, egyszerűen, csendben jött, alig vettük észre, átvette a csokrot Dezső nénitől — azt megköszönte és láthatólag jól esett neki a kedves figyelem.

Asztalhoz ültünk — Dezső néni a lord jobbján, én a másik oldalon, aztán sorban Outhwaite, Molnár és Kovács, a kanadai magyar-küldöttség tagjai.

Kedves, meghitt ebéd volt ez, a kanadai magyarság Londonban és Budapesttel való összeköttetésének kiépítésében.

idő alatt nem fogyott ki az érdeklődésből.

Mindent megkérdézt, ami a kanadai magyarságot érdekelheti, hogyan élünk, hol lakik a legtöbb magyar, mivel foglalkozunk, milyen a gazdasági helyzet, szereti-e a kanadai magyarság a szülőhazáját, gondol-e arra, lehet-e arra számítani, hogy a kanadai magyarság segítse szülőhazáját a trianoni revízióért folytatott küzdelmében — minden — minden érdekelte a lordot és mi mindenre próbáltunk őszinte és igaz feleletet adni.

Végül is azt mondta, hogy

KÖZELEBRŐL SZERETNÉ

MEGISMERNI EZEK UTÁN A

KANADAI MAGYARSÁGOT ÉS

A JÖVŐ NYÁRON SZEMÉLYESEN FEL FOG KERESNI BENNÜNKET!

Ezt a kijelentését óriási örömmel vettük tudomásul és bizonyára örülni fognak neki kanadai magyar testvéreink is, mert hiszen a lord látogatása megint nagyban fogja a kanadai magyarság tekintélyét emelni és amellet ujjab nagy lépést jelent a kanadai magyarság London-

és Budapesttel való összeköttetésének kiépítésében.

ÖREG BACZIJA ISTVÁN

IRTA: APOR ELEMÉR

Kondás volt. Márminthogy öreg Baczija István. Kiről ugyan merészség volt azt állítani, hogy öreg, mert azt ő el nem ismerte soha.

Volt is valami igaz benne. Mert a magyar paraszti ember csak akkor öregszik meg, ha valami testi, vagy lelki nyavalya érte. Nagy éppenséggel, hogy haladoklik.

Pedig tán az se egészen igaz, hogy Baczija bá magyar volt. Legalább a nyelve járása nem.

De mondta volna csak neki valaki, hogy: mit beszél kend öreg, hisz maga nem is magyar, ha' tót, — annak ugyan odasimított volna.

Szóval kanász volt. De nemcsak olyan akármilyen himplihumpli kanászocskó, hanem olyan jóvágású, nagyfűtykösű, zsiroszalapos.

Nahát olyan kalapot!

Mindig nagy tisztelettel bámultam meg, ha — mint kis diák kocska — kint nyaraltam a nagy bátyám pusztáján. Soha annyi zsirt, annyi port és napsütöttséget nem láttam kalapon ékeskedni. Azt tán az összes pusztai kanászok hordták apa! ágon lefelé. S ki tudja, az öreg hányadik volt ebben a glóriában.

Mert az ilyen kanászkalap ö-rökéletű. Ha már elhordta az öreg kanász, kifordítja, — hordja tovább. Könnyű kifordítani, hisz nincs már akkor se szalag-

ja, se pedig bőr benne. Akkor rákerül a legnagyobb fiura. Annak az anyja meg leolló egy új nyit a nagy szeléből. fölhatja köröskörül, csak éppenhogy az elejét csapja le csurgónak, aztán fejébe csapja a gyerekek: nesze, viseld!

Ha az is fölözökken, megöregszik, akkor meg az ő fia kapja meg és így tovább.

Az öreg Baczija bácsi kalapja tán dedapái örökség, mert igen keskeny a széle. Anyira, hogy alá kell tenni a kezét ernyőnek, ha az örszét kémléli a tarlón déltájában, aki az ebédet szorka kívinni neki a pusztáról.

Az Örsze unokája volt az öreg nem. Kis, maszatos szőszkeség. Lehetett egy hét esztendő. De még nem járt iskolába. Nem engedte az apja. Hadd erősödjék. Így hát Örsze azzal foglalkozott, hogy kihordogatta az ebédet, meg otthon szőszmőtét, meg hogy ő volt a legfőbb büszkesége öreg Baczija Istvánnak.

Ha vendégek jöttek a pusztára és kimentek megnézni a nagy bátyám hizót és ha történetesen az Örsze is kint látatlankodott, mindig feléje bökött az öreg a mutatóujjával, — az unokám.

Megfigyeltem. Ilyenkor mindig szép, meleg rózsák és puha gömbölyűségek voltak a szeméiben, amiket szeliden ránézett, ráaggatott az unokája sovány kis arcára és vékony karocskáira.

Örsze meg szégyenlősen oda szaladt a nagyapja lábszára mögé, belekapaszkodott a nadrágjába és nem mert volna fölnezi az egyvilágrért.

Esténként mindig szoktam találkozni Baczijaival. Mert valahogy nagyon érdekelt az öreg.

Mikor már alkonyatba roskadt az idő, kiálltam a tornácra ahonnan a tarlóra is el lehetett látni. A nap bukóban volt már olyankor: Az arany tányérjában láttam közeledni, mindig Baczija bácsit. Lötyögött, bandukolt a konda után. Olyan volt, mint egy aranytejtbe csöppentett légy, ahogy lassan kászálódott közelebb.

Aztán nagysokára hallottam a hangját: kuss, te, ne ... ksz, ksz, kucuka, ne ... ne ... hofszó ... Puli keridd!

Aztán hallottam, hogy felháborodottan röffen, mordul egy-kucuka. A Puli belekapaszkodott a fülebe. Ha vissza nem megy a kondába, ki is csipkéli szépen.

Kis idő múlva befordul az öreg a kapun: Csés, jó estét! Lassan megbillentette a kalapját és ment etetni. Mikor aztán elvégezte az etetést, odajött a konyha elé, letette az ostarát és várta, hogy mikor hozza ki a cseléd a pohár bort, a mi mindennap kijárt neki az esetés körül fáradságok megjutalmazása okából.

Szóltam hozzá pár szót:

— Hogy van az Örsze?

Boldog volt. Ugy csillant ki a szeme ráncos arcából, mint avarból a som.

Kedde mesélni, hogy megint megdicsérte a tekintetes ur az Örszét, hogy milyen lány lesz abból.

— Hát maga hogy van, Baczija bácsi?

Vágott egyet a szemével:

— Sag ugy eregesen.

És nevetett hozzá csendeskén.

Tudtam, hogy ravaszodik. A zért csak azt mondtam neki.

— Maga is mindig visszajáról beszél.

Ráér öregeskedni akkor is, ha százesztendőssé lesz.

— Ugy, ugy, fiatalurka — he lyeselt az öreg.

Ez így ment minden este. Mindig megkérdéstem és mindig ugyanazt felelte:

— Sag ugy eregesen.

Aztán hogy elmentem a pusztáról, sokáig nem láttam. Baczija bácsit. Csak a leveleimben kérdezősködtem utána. Meg is irták egyszer, hogy meghalt az onokája, az Örsze, tudóbban.

A következő nyáron megint fölkerestem a pusztát. És este felé fogtam a botom, kiballagtam a tarlóra.

A nap már bukóban volt. Az aranytányérjában állt az öreg Baczija István, a kondás. Mozdulatlan, a botjára támaszkodva, mint egy barna bronzszobor.

Megbökte a kalapját. És ahogy a szeme közé néztem, láttam, hogy rögök vannak benne. Kemény, barna rögök az Örsze sírjáról.

Csak azt kérdeztem csendesen:

— Hogy van, Baczija bácsi

Megcsuklott a hangja:

— Sag ugy eregesen.

És egy könnyet törölt le piszkos ingujjával ...